

จริยา ยมเสถียรกุล 2546: การเปลี่ยนแปลงแบบรูปการตั้งถิ่นฐานมนุษย์อันเนื่องมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตบ้านเพ จังหวัดระยอง ปริญาวิทยาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์การวางแผนการตั้งถิ่นฐานมนุษย์) สาขาวิชาภูมิศาสตร์การวางแผนการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ ปรธานกรรการที่ปริกาษา: รองศาสตราจารย์รัชนีวรรณ เวชพฤติ, M.Ed. 150 หน้า ISBN 974-358-362-9

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบการเปลี่ยนแปลงแบบรูปการตั้งถิ่นฐานและการกระจายทางพื้นที่ของการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตบ้านเพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ประกอบการวิจัยเอกสาร และใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวิเคราะห์การขยายตัวของการใช้ที่ดินด้วยการเปรียบเทียบแผนที่การใช้ที่ดินในช่วง พ.ศ. 2526 พ.ศ. 2533 และพ.ศ. 2545 พบว่า มีสัดส่วนการเพิ่มขึ้นของที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยมากที่สุด รองลงมาคือ พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมตามลำดับ บริเวณที่มีที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยมากที่สุด ได้แก่ ตลาดบ้านเพ ริมทางหลวงหมายเลข 3140 ทางหลวงหมายเลข 3145 ถนนถนนน้อย และถนนสายบ้านเพ – บ้านกลางดง ส่วนบริเวณที่มีที่ดินประเภทพาณิชยกรรมมากที่สุด ได้แก่ ตลาดบ้านเพ ริมสองฟากของทางหลวงหมายเลข 3145 และริมถนนเลียบชายหาดแม่รำพึง

จากปัจจัยทางด้านภูมิประเทศ โครงข่ายคมนาคม และการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งผลให้แบบรูปการตั้งถิ่นฐานเป็นแบบแนวยาว โดยทอดตัวไปตามชายฝั่งทะเลทั้งทางฝั่งตะวันตก คือกระจายตัวไปตามถนนเลียบชายหาดแม่รำพึง และถนนสายบ้านเพ – บ้านกลางดง และทางฝั่งตะวันออก มีการตั้งถิ่นฐานหนาแน่นตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3145 และกระจายตัวไปตามโครงข่ายถนนสายต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีลักษณะการเกาะกลุ่ม เห็นชัดเจนบริเวณตลาดบ้านเพ และทางแยกของถนนสายสำคัญ จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในช่วง พ.ศ. 2526 พ.ศ. 2533 และพ.ศ. 2545 พบว่า ทั้งสามช่วงปีมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายคลึงกัน โดยที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ขยายตัวเพิ่มขึ้นเข้าไปยังที่ดินประเภทเกษตรกรรมร้อยละ 1.876 และที่โล่งร้อยละ 0.24 การขยายตัวจากพื้นที่เกษตรกรรมพบว่าเพิ่มขึ้นบริเวณที่มีถนนเข้าถึง ส่วนที่ดินประเภทพาณิชยกรรมส่วนใหญ่ขยายตัวจากที่ดินประเภทเกษตรกรรมร้อยละ 0.547 และที่โล่งร้อยละ 0.18 การขยายตัวเพิ่มขึ้นจากพื้นที่เกษตรกรรมพบมากบริเวณริมถนนเลียบชายหาดแม่รำพึง และบริเวณทางแยกถนนสายต่าง ๆ ส่วนการขยายตัวจากโล่งของที่ดินประเภทที่พักอาศัยและพาณิชยกรรมนั้น เป็นการรุกล้ำพื้นที่ชายฝั่งบริเวณอ่าวเพ

จากการศึกษาได้เสนอให้มีการเชื่อมต่อระหว่างถนนสายหลักและถนนสายรอง ในลักษณะตารางกริด และกำหนดขอบเขตการใช้ที่ดินริมหาดบริเวณอ่าวเพไม่ให้มีการรุกล้ำพื้นที่มากกว่าปัจจุบัน และควรดูแลเรื่องความสะอาดของพื้นที่ให้มากขึ้น ส่วนบริเวณตลาดเสนอให้มีการจัดพื้นที่สำหรับผู้ค้าขายให้เป็นสัดส่วนและเพิ่มพื้นที่จอดรถให้มากขึ้น

Jariya Yomsatiankul 2003: Change of Settlement Patterns caused by Tourism Development in Ban Pae Changwat Rayong. Master of Science (Human Settlement Planning Geography), Major Field: Human Settlement Planning Geography, Department of Geography. Thesis Advisor: Associate Professor Rachaniwan Vechaphurt, M.Ed. 150 pages. ISBN 974-358-362-9

The objective of this research is to find out the transformation of settlement patterns and the spatial distribution of several types of land use resulting from tourism development in Ban Pae. To achieve the overall objective, primary data was collected by using questionnaires together with documentary research. Geographic Information System was applied to analyze land use expansion by comparing land use maps taken in 1983, 1990, and 2002. Three types of land use were found. The largest proportions of land use increase were residential, commercial and industrial, respectively. The areas where residential land use was dominant were around Ban Pae market, Highway 3145, Highway 3140, and along Krunnoi road and Ban Pae - Ban Klang Dong road. Whereas the commercial area was around Ban Pae market, along Highway 3145 and Mae Rum Phung road.

Due to the topography, road network, and tourism industry development the settlement was formed in linear pattern along the west coast and spreading around Mae Rum Phung road, as well as Ban Pae-Ban Klang Dong road. The east coast was densely populated along Highway 3145 and its network of smaller roads. The clustered settlement is found in Ban Pae market and at major intersections. Land use changes in 1983, 1990 and 2002 all had similar characteristics of changes with residential land use expanding into agricultural land (1.876%) and into open space (0.24%). Residential areas encroached into agricultural land where there was access. The expansion of commercial land use was also found encroaching into agricultural land (0.547%) and to open space (0.18%). Changes in agricultural land use were found around Mae Rum Phung beach and major intersections. The expansion of residential and commercial land use into open space was found mainly along Pae coastline.

It is recommended to link major roads with minor ones to form gridiron system and to limit the encroachment to Pae coastline. Moreover, cleanliness of the area, well organized market together with provision of more parking space should also be taken into consideration.

Jariya Yomsatiankul

Student's signature

Rachaniwan Vechaphurt

Thesis Advisor's signature

25, Api, 03